

Dialogul social. Sindicatele și patronatele. Organisme tripartite.

3/6

Dialogul social constituie o modalitate concretă de exercitare a democrației economice și sociale, având ca participanți salariații, reprezentați de regulă de sindicate, patronatul și guvernul. Instrument al dialogului social, tripartitismul a fost consacrat ca principiu de către Organizația Internațională a Muncii, încă de la înființarea acesteia.

În scopul realizării dialogului social dintre guvern, sindicate și patronat au fost create organisme tripartite cum sunt Consiliul Economic și Social sau Comisiile consultative de dialog social.

Sindicatele

SINDICATELE

Reglementare

Principalele reglementări legislative privind sindicatele sunt cuprinse în Constituție, Codul Muncii, Legea nr. 54/2003 - Legea sindicatelor, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 73 din 05/02/2003, Legea nr. 130/1996, privind contractul colectiv de muncă, republicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 184 din 19/05/1998.

Potrivit art. 217, alin. (1) din Codul muncii, „sindicatele sunt persoane juridice independente, fără scop patrimonial, constituite în scopul apărării și promovării drepturilor colective și individuale, precum și a intereselor profesionale, economice, sociale, culturale și sportive ale membrilor lor”.

DEFINIȚIE

Caracteristici ale sindicatelor

Sindicatele sunt independente față de autoritățile publice, de partidele politice și de patronate. Rolul lor nu este de a apăra drepturile și interesele politice ale membrilor săi. Modul de organizare, asociere și gestiune al organizațiilor sindicale poate fi reglementat prin statutele proprii ale acestora, cu condiția ca statutele să fie adoptate printr-o procedură democratică, în condițiile legii. Sindicatele sunt organizații profesionale, orice membru al

CARACTERISTICI

profesiunii având libertatea de a aparține sau de a nu aparține la un sindicat constituit, ca și de a se retrage când dorește. Membrii unui sindicat pot fi și persoane încadrate la angajatori diferiți, cu condiția să fie din aceeași ramură sau profesiune. Nu pot constitui organizații sindicale persoanele care dețin funcții de conducere, funcții de demnitate publică, conform legii, magistrații, personalul militar din aparatul Ministerului Apărării Naționale și Ministerului de Interne, Ministerului Justiției, Serviciului Român de Informații, Serviciului de Protecție și Pază, Serviciului de Informații Externe și Serviciului de Telecomunicații Speciale, precum și din unitățile aflate în subordinea acestora nu pot constitui organizații sindicale. Minorii se pot sindicaliza, dar cei între 15 și 16 ani au nevoie de încuviințarea părinților pentru a deveni membri ai unui sindicat.

Sindicatele se pot asocia după criteriul ramurii de activitate, al profesiei sau după criteriul teritorial, în federații, confederații sau uniuni sindicale.

Principalele atribuții ale organizațiilor sindicale

ATRIBUȚII

Organizațiile sindicale participă la negocierea și încheierea contractelor colective de muncă, în măsura în care întrunesc criteriile de reprezentativitate, astfel:

- la nivel de unitate – numărul de membri ai sindicatului reprezintă cel puțin o treime din numărul salariaților unității;
- la nivel de ramură – sunt federații sindicale, au independență organizatorică și patrimonială și cuprind organizații sindicale care au, cumulativ, un număr de membri cel puțin egal cu 7% din efectivul salariaților din ramura respectivă;
- la nivel național – sunt confederații sindicale, au independență organizatorică și patrimonială, au organizații sindicale proprii în cel puțin jumătate din numărul total al județelor, inclusiv municipiul București, cuprind federații sindicale reprezentative din cel puțin 25% din ramurile de activitate și cuprind, cumulativ, un număr de membri cel puțin egal cu 5% din efectivul salariaților din economia națională.

Organizațiile sindicale reprezintă salariații în cadrul conflictelor de interese (*vezi cap. 3/5*). De asemenea, în cadrul conflictelor de drepturi, ele își pot reprezenta membrii, la cererea acestora și pot formula acțiuni în justiție în numele lor chiar fără un mandat expres din partea celor în cauză.

Organizațiile sindicale/reprezentanții salariaților au dreptul de a fi informați și consultați de către angajatori:

- în procesul concedierii colective;
- în probleme ce privesc organizarea muncii, potrivit Codului muncii sau contractelor colective de muncă aplicabile;
- potrivit Legii nr. 467 din 12/12/2006 privind stabilirea cadrului general de informare și consultare a angajaților (*vezi cap.4/2/2*);
- potrivit, Legii sindicatelor, acestea vor primi de la angajatori sau de la organizațiile acestora informațiile necesare pentru negocierea contractelor colective de muncă sau, după caz, pentru încheierea acordurilor privind raporturile de serviciu, în condițiile legii, precum și cele privind constituirea și folosirea fondurilor destinate îmbunătățirii condițiilor la locul de muncă, protecției muncii și utilităților sociale, asigurărilor și protecției sociale.

Organizațiile sindicale pot adresa autorităților publice competente, propuneri de legiferare în domeniile de interes sindical și au dreptul de a fi consultate de către Guvern referitor la proiectele unor acte normative care privesc dezvoltarea economico-socială și raporturile de muncă.

Constituirea sindicatelor

Pentru constituirea unei organizații sindicale este necesar un număr de cel puțin 15 persoane din aceeași ramură sau profesiune.

Etapele constituirii sindicatelor sunt:

- elaborarea proiectului de statut și aprobarea acestuia în adunarea generală a membrilor fondatori;
- depunerea unei cereri de înscriere a organizației sindicale la judecătoria în raza căreia își are sediul;

CONSTITUIREA SINDICATELOR

- admiterea cererii și înscrierea în registrul special a hotărârii judecătorești definitive de admitere a cererii.

Organizația sindicală dobândește personalitate juridică de la data înscrierii în registrul special a hotărârii judecătorești definitive de admitere a cererii.

Patrimoniul organizațiilor sindicale

PATRIMONIUL ORGANIZAȚIILOR SINDICALE

Organizațiile sindicale pot dobândi, în condițiile prevăzute de lege, orice fel de bunuri mobile și imobile necesare realizării scopului pentru care sunt înființate. Aceste bunuri pot fi folosite însă numai potrivit intereselor membrilor de sindicat, fără a putea fi împărțite între aceștia.

Sindicatele pot primi, în condițiile prevăzute de lege, în concesiune sau cu chirie, terenuri din proprietatea privată a statului sau a unităților administrativ-teritoriale, pentru construirea de sedii proprii.

Ca sedii pot folosi și imobilele din fondul locativ de stat, plătind o chirie corespunzătoare sediilor partidelor.

Potrivit art. 22 alin. (3) din Legea sindicatelor, unitățile în care sunt constituite organizații sindicale care au dobândit reprezentativitatea, sunt obligate să pună, cu titlu gratuit, la dispoziția organizațiilor sindicale, spațiile corespunzătoare funcționării acestora și să asigure dotările necesare desfășurării activității prevăzute de lege.

Cotizația plătită de membrii organizației sindicale, în cuantum de maximum 1% din venitul brut realizat, este deductibilă din baza de calcul a impozitului pe venit.

Statutul sindicatelor

STATUTUL SINDICATELOR

Statutul reprezintă actul după care sindicatul respectiv se înființează, se conduce și își desfășoară activitatea.

Statutele organizațiilor sindicale cuprind prevederi cel puțin cu privire la:

- a) scopul constituirii, denumirea și sediul organizației sindicale;
- b) modul în care se dobândește și încetează calitatea de membru al organizației sindicale;

- c) drepturile și îndatoririle membrilor;
- d) modul de stabilire și încasare a cotizației;
- e) organele de conducere, denumirea acestora, modul de alegere și de revocare, durata mandatelor și atribuțiile lor;
- f) condițiile și normele de deliberare pentru modificarea statutului și de adoptare a hotărârilor;
- g) mărimea și compunerea patrimoniului inițial;
- h) divizarea, comasarea sau dizolvarea organizației sindicale, transmiterea ori, după caz, lichidarea patrimoniului, cu specificarea că bunurile date în folosință de către stat vor fi restituite acestuia.

Conducerea sindicatelor. Protecția liderilor sindicali.

Organismele de conducere a sindicatelor sunt alese de Adunarea generală iar membrii acestora trebuie să aibă capacitate de exercițiu deplină și să nu execute pedeapsa complementară a interzicerii dreptului de a ocupa o funcție sau de a exercita o profesiune de natura aceleia de care s-a folosit condamnatul pentru săvârșirea infracțiunii.

Membrilor organelor de conducere alese ale organizațiilor sindicale li se asigură protecția legii contra oricăror forme de condiționare, constrângere sau limitare a exercitării funcțiilor lor. În timpul mandatului și în termen de 2 ani de la încetarea mandatului nu li se poate modifica sau desface contractul individual de muncă pentru motive neimputabile lor, decât cu acordul scris al organului colectiv de conducere ales al organizației sindicale. Aceste motive neimputabile sunt motive «pe care legea le lasă la aprecierea celui care angajează », nefiind deci vorba despre încetarea de drept a contractului.

Sunt interzise, de asemenea, modificarea și/sau desfacerea contractelor individuale de muncă, atât ale liderilor sindicali cât și ale membrilor sindicatului, din inițiativa angajatorului, pentru motive care privesc activitatea sindicală.

Salarizarea liderilor sindicali poate fi făcută din fondurile sindicatului. În acest caz, pe perioada în care persoana aleasă în organul de conducere este salarizată de organizația sindicală, contractul său individual de muncă

CONDUCEREA SINDICATELOR

sau, după caz, raportul de serviciu se suspendă, iar aceasta își păstrează funcția și locul de muncă avute anterior, precum și vechimea în muncă, respectiv în specialitate sau în funcția publică deținută, în condițiile legii. Pe postul acesteia poate fi încadrată o altă persoană numai cu contract individual de muncă pe durată determinată.

Dacă contractul de muncă nu este suspendat, liderii sindicali lucrând nemijlocit în unitate, ei au dreptul la reducerea programului lunar cu 3-5 zile pentru activități sindicale, fără afectarea drepturilor salariale.

În contractul colectiv de muncă aplicabil pot fi prevăzute în plus și alte măsuri de protecție.

Reprezentanții salariaților

REPREZENTANȚII SALARIAȚILOR Reglementările legale cu privire la reprezentanții salariaților sunt cuprinse în Codul muncii, art. 224 – 229.

În unitățile în care nu există sindicat și care au mai mult de 20 de salariați, pentru a-și putea exercita atribuțiile în domeniul raporturilor colective de muncă, salariații trebuie să își desemneze în cadrul adunării generale, reprezentanți, aleși și mandatați special în acest scop. Reprezentanții salariaților sunt aleși cu votul a cel puțin jumătate din numărul total al salariaților, dintre salariații care au împlinit vârsta de 21 de ani și care au lucrat la angajator cel puțin un an fără întreruperi.

Durata mandatului reprezentanților salariaților nu poate fi mai mare de 2 ani, iar numărul lor se stabilește de comun acord cu angajatorul, în raport cu numărul de salariați ai acestuia.

Și reprezentanții salariaților beneficiază de măsuri de protecție. Timpul alocat în vederea îndeplinirii mandatului pe care l-au primit este de 20 de ore pe lună și se consideră timp efectiv lucrat, fiind salarizat corespunzător. Și în cazul lor se aplică aceleași interdicții privind modificarea și/sau desfacerea contractelor individuale de muncă ca și în cazul liderilor sindicali.

Atribuțiile principale sunt:

- a) să urmărească respectarea drepturilor salariaților, în conformitate cu legislația în vigoare, cu contractul

- colectiv de muncă aplicabil, cu contractele individuale de muncă și cu regulamentul intern;
- b) să participe la elaborarea regulamentului intern;
 - c) să promoveze interesele salariaților referitoare la salariu, condiții de muncă, timp de muncă și timp de odihnă, stabilitate în muncă, precum și orice alte interese profesionale, economice și sociale legate de relațiile de muncă;
 - d) să sesizeze inspectoratul de muncă cu privire la nerespectarea dispozițiilor legale și ale contractului colectiv de muncă aplicabil.

Reprezentanții salariaților nu pot să desfășoare activități ce sunt recunoscute prin lege exclusiv sindicatelor.

Patronatul

PATRONATUL

Reglementare

Principalele reglementări legislative aplicabile sunt cuprinse în Codul muncii, Legea nr. 356 din 10/07/2001, a patronatelor, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 380 din 12/07/2001, Legea nr. 130/1996, privind contractul colectiv de muncă, republicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 184 din 19/05/1998, Ordonanța Guvernului nr. 26/2000 privind asociațiile și fundațiile.

Potrivit Codului muncii, patronatele sunt organizații ale patronilor, autonome, fără caracter politic, înființate ca persoane juridice de drept privat, fără scop patrimonial. Nu orice angajator este și patron, ci numai persoana juridică înmatriculată sau persoana fizică autorizată potrivit legii, care administrează și utilizează capitalul, indiferent de natura acestuia, în scopul obținerii de profit în condiții de concurență, și care angajează muncă salariată.

DEFINIȚIE

Constituirea patronatelor

Patronatele sunt constituite pe activități economice și organizate pe secțiuni, diviziuni, ramuri și la nivel național.

CONSTITUIREA PATRONATELOR

Un număr de cel puțin 15 persoane juridice înmatriculate sau persoane fizice autorizate potrivit legii poate constitui un patronat. Se pot constitui patronate și cu un număr de

cel puțin 5 membri în ramurile în care aceștia dețin peste 70% din volumul producției.

Patronatele se pot constitui în uniuni, federații, confederații sau în alte structuri asociative.

Atribuțiile principale

ATRIBUȚIILE PRINCIPALE

Atribuțiile principale ale patronatelor sunt:

- reprezintă, promovează, susțin și apără interesele economice, tehnice și juridice ale membrilor lor;
- activează pentru deplina libertate de acțiune a patronilor în scopul dezvoltării și eficientizării activității acestora;
- promovează concurența loială, în condițiile legii, în scopul asigurării de șanse egale fiecăruia dintre membrii lor;
- sunt consultate de Guvern la inițierea, elaborarea și promovarea programelor de dezvoltare, restructurare, privatizare, lichidare, cooperare economică și participă în structurile de coordonare și gestionare a programelor cu Uniunea Europeană;
- desemnează, în condițiile legii, reprezentanți la negocierea și încheierea contractelor colective de muncă, la alte tratative și acorduri în relațiile cu autoritățile publice și cu sindicatele, precum și în structurile tripartite de conducere și de dialog social;
- asigură pentru membrii lor informații, facilitarea de relații între aceștia, precum și cu alte organizații, promovarea progresului managerial, servicii de consultanță și asistență de specialitate, inclusiv în domeniul formării forței de muncă. Pot asigura orice alte servicii cerute de membrii lor, cu respectarea legii;
- pot adresa autorităților publice competente propuneri de legiferare în domeniile de interes patronal.

Reprezentativitate

REPREZENTATIVITATE

La negocierea și încheierea contractelor colective de muncă la nivel de unitate, patronul este reprezentat de către organul de conducere al acesteia, stabilit prin lege, statut ori regulament de funcționare, după caz. La nivel de grup de unități, de ramură și la nivel național, patronul este reprezentat de către asociațiile patronale legal constituite și reprezentative, potrivit Legii nr. 130/1996, îndeplinind cumulativ următoarele condiții:

a) la nivel național:

- au independență organizatorică și patrimonială;
- reprezintă patroni ale căror unități funcționează în cel puțin jumătate din numărul total al județelor, inclusiv în municipiul București;
- reprezintă patroni ale căror unități își desfășoară activitatea în cel puțin 25% din ramurile de activitate;
- reprezintă patroni ale căror unități cuprind minimum 7% din efectivul salariaților din economia națională;

b) la nivel de ramură:

- au independență organizatorică și patrimonială;
- reprezintă patroni ale căror unități cuprind minimum 10% din numărul salariaților din ramura respectivă.

Îndeplinirea condițiilor de reprezentativitate se constată de către Tribunalul Municipiului București, la cererea asociației patronale. Hotărârea este supusă numai recursului.

Consiliul Economic și Social

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

Reglementare

Este un organism tripartit, autonom, de interes public, reglementat potrivit Legii nr. 109/1997, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 141 din 07/07/1997, modificată și completată prin Legea nr. 58 din 28/02/2003, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 179 din 21/03/2003 și

Ordonanța de urgență nr. 41 din 07/06/2006, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 532 din 20/06/2006.

Rolul Consiliului Economic și Social

ROLUL CONSILIULUI ECONOMIC ȘI SOCIAL

Consiliul Economic și Social are rol consultativ în stabilirea strategiilor și politicilor economice și sociale, în aplanarea stărilor conflictuale la nivel de ramură sau la nivel național apărute între partenerii sociali, precum și în realizarea, promovarea și dezvoltarea dialogului social și a solidarității sociale.

Consiliul Economic și Social este consultat obligatoriu de către inițiatorii proiectelor de acte normative și ai proiectelor de programe și strategii nematerializate în proiecte de acte normative, din domeniul său de competență. Rezultatul acestei consultări se concretizează în avize la proiectele de acte normative și la proiectele de programe și strategii.

Consiliul Economic și Social se poate autosesiza sau poate fi sesizat de orice autoritate publică ori de patronatele și sindicatele reprezentative asupra unor stări de fapt, evoluții sau evenimente economico-sociale de interes național. În urma acestor sesizări Consiliul Economic și Social emite puncte de vedere și recomandări.

Componență

COMPONENȚĂ

Consiliul Economic și Social este compus dintr-un număr de 45 de membri, numiți de partenerii sociali:

- a) 15 membri numiți, de comun acord, de confederațiile patronale reprezentative la nivel național;
- b) 15 membri numiți, de comun acord, de confederațiile sindicale reprezentative la nivel național;
- c) 15 membri numiți de Guvern.